

פרוטוקול סיכום: הועדה לתולדות העיר ישיבה מספר 1 - כ' אדר תשפ"ה 20.3.25

נוכחים:

חיים גורן, סגן ראש העיר ויו"ר הועדה
 מיטל להבי, סגנית ראש העיר
 שרי ישראל, מנהלת יחידת הטקס והאירועים, הנצחה ומורשת
 ירמי הופמן, מנהל מחלקת שימור, מינהל הנדסה
 סוזאנה קריימר, סמנ"כלית פיתוח ותוכן בחברת "אתרים"
 גפנית פרידמן, מנהלת מחלקת בתי ספר על יסודיים
 מיכל בהרב, מנהלת מוזיאון העיר
 בן שוהם, מנהל התיירות, חברת עיר עולם ותיירות
 שרון מילר, מינהל דוברות ותקשורת
 שמחה רנד, סמנכ"ל חברא קדישא תל אביב
 טל דיין, מנהלת היחידה לפיתוח דרום תל אביב
 דני ויסמן, מנהל לשכה סגן ראש העיר

פתיחה - יו"ר הועדה חיים גורן:

הועדה לשימור תולדות העיר הוקמה בקדנציה הנוכחית מתוך מטרה ליצור פורום שיתכלל את העיסוק במורשת העירונית על ההיבטים השונים שלו ביחידות העירייה ובשיתוף הפעולה עם גורמים נוספים כגון המוזיאונים שיש בעיר, המועצה לשימור אתרים, רשות העתיקות ועוד.

בקדנציה הקודמת הוקם "מוזיאון העיר" שבו צריך להיות מסופר הסיפור העירוני הכללי על רבדיו השונים, אולם העיסוק במורשת ובזהות אינו נפסק אף פעם ואינו מוגבל למקום או לנושא אחד. העיסוק בכך צריך להתקיים במערכת החינוך, בקהילה, בתרבות, במרחב הפיזי הציבורי בעיר, במרחב הפיזי הפרטי (מבנים לשימור), באירועים הרשמיים, בהנצחה, ועוד ועוד.

ככל שנצליח ליצור שפה משותפת ותכניות עבודה משותפות בין כל הגורמים הרלוונטיים, כך ננכיח את הסיפור של המורשת העירונית באופן המיטבי ביותר.

אבקש להציג בפניכם כמה סוגיות עקרוניות שבהן אני מבקש לדון, ייתכן שלא נספיק לדבר על הכל בפעם הזו אבל כמובן נמשיך וניפגש כדי להמשיך ולעסוק בנושאים אלו:

- איך נכון לקיים ניהול מסונכרן של המיזמים והגורמים העירוניים העוסקים במורשת העירונית – "שולחן עגול" / מוביל עירוני?
- סוגים שונים של מורשת – מגוון אוכלוסיות: האם יש מכנה משותף? האם יש "קו עירוני" ברור בסוגיה זו?
- חיזוק המורשת השכונתית – איך?

עיר ללא הפסקה

- מיסוד שיתופי הפעולה עם גורמים חוץ-עירוניים: המועצה לשימור אתרים, עמותת המייסדים והחברה ההיסטורית, מוזיאונים ועוד...
- הובלת מיזמים גדולים – הנכחת המורשת העירונית במרחב הציבורי / קהילתי / חינוכי: כיצד נכון לעשות זאת?

מיטל להבי:

לגבי המורשת השכונתית – חשוב מאד לבצע תחקירים מסודרים, אולי דרך מוזיאון העיר, כדי להביא לידי ביטוי את המורשת והסיפור של כל שכונה ושכונה בעיר. רצוי שיהיה במוזיאון העיר גם הצגה של סיפור השכונות. רצוי לחבר בין בתי הספר בשכונה לסיפור השכונתי כדי לספר לתלמידים את הסיפור של המקום שבו הם גרים. נכון שתהיה שפה עירונית אחידה לשילוט ההיסטורי בעיר ומפה שתרכז את כל האתרים והמקומות שקשורים לסיפור העירוני.

כעת אנו עסוקים בפרויקט הגדול של שיפוץ שוק הכרמל – צריך לחשוב כיצד להביא לידי ביטוי את הסיפור ההיסטורי של השוק בתוך השיפוץ הזה.

כדאי אולי להעביר מייל רוחבי במערכת העירונית עם בקשה או הצעה להעביר ולרכז רעיונות שונים מכל יחידות העירייה, שקשורים לתחום המורשת העירונית, לכתובת אחת – אולי לשרי ישראלי.

צריך למצוא את הדרך לחבר את הידע הקיים בעירייה אצל כל הגורמים בנושאים רלוונטיים. למשל – הרעיון להקים מוזיאון אופניים בעיר – יש להמון יחידות ידע בנושא, צריך לדעת איך לרכז אותו.

כדי שהועדה גם תדון בבקשות להנצחה של אנשים או סיפורים, כדי לחשוב כאן יחד כיצד לענות ולהיענות.

גפנית פרידמן:

רצוי שיהיה גם מוביל עירוני לתחום, וגם שולחן עגול, כמו הועדה הזו, שבה יהיה אפשר לדון בנושאים העקרוניים שעולים בעירייה.

נכון לחשוב כיצד להוציא "קולות קוראים" למנהלי בתי הספר בתחום העיסוק בתכניות מורשת (כמובן בהינתן תקציב לנושא).

נרצה שיהיה רפרנט במערכת החינוך לתחום זה.

ירמי הופמן:

החולשה שלנו בסיפור המורשת העירונית היא בדרך כלל בפריפריה של העיר. צריך לטפל נכון ולחזק את הזהות והשייכות של תושבי השכונות מדרום, מזרח וצפון לתוך העיר.

בנוסף, כדאי לחשוב מחדש על כל נושא הארכיון העירוני – במה הוא מטפל, כיצד, איפה הוא יושב וכו'.

סוזאנה קריימר:

חייבים למצוא את הדרך הנכונה לייצר סנכרון ועקביות בטיפול בנושא המורשת, בתוך העירייה וכמובן עם החברות העירוניות.

צריך לחבר את הקהילות השונות בעיר ואת המרכזים הקהילתיים בשכונות לקחת חלק אקטיבי בשימור הסיפור שלהן.

עיר ללא הפסקה

מיכל בהרב:

מציעה לקחת צעד אחד אחורה ולנסות להגדיר:

- מה הערכים המובילים של העיר שעל פיהם תפעל הועדה
 - מה החזון ומהם היעדים בתחום זה
 - איך מייצרים חזון ספציפי לכל גורם רלוונטי בעיר מצד אחד, ויחד עם זה מכנסים הכל לחזון כללי עירוני
- מציעה לחשוב על פרוגרמה נכונה לארכיון שייתן מענה גם לאוספים פיזיים. מעין "בית אוספים" שינוהל עם ועדה מדעית, אוצר/ת מקצועי, בנכסים עירוניים.

טל דיין:

מתחברת לשאלה מה בעצם אנחנו מגדירים כמורשת. צריך למצוא את הדרך לסנכרן בין כל הגורמים את ההגדרות הנכונות. אבל בסופו של דבר אנחנו צריכים לחתור להגיע לפרקטיקה – פחות דיבורים ויותר מעשים.

בן שוהם:

- ההיסטוריה התל אביבית באה לידי ביטוי מבחינתנו ב-
- א. תיירות: כיצד לשווק את התדמית התל אביבית וכיצד גם להרוויח מזה כסף לעיר.
 - ב. טיפוח ושימור אתרים מרכזיים: שביל העצמאות, שרונה ועוד.
 - ג. שת"פים עם המועצה לשימור וגופים נוספים בנושא אתרי מורשת.
- כל פעולה שעושים בתחום כדאי שתהיה משותפת ומשולבת עם עיר עולם ותיירות כדי שתבוא לידי ביטוי בצורה הטובה ביותר, זה גוף הביצוע המרכזי היום של העירייה בתחום הזה.

שרון מילר:

אנחנו צריכים לזכור שמורשת היא כלי ולא מטרה בפני עצמה. כך צריך להתייחס לעיסוק בנושא, בזהירות. כמו כן, יש להיזהר מ"לקיחת בעלות" של העירייה על כל עולם המורשת. התחום הזה הוא לא בליבת העיסוק העירוני הסטטוטורי, ולכן לא נכון שנכנס לעצמנו את כל התכלול של המורשת בעיר. זה גם דבר דינמי שמשתנה ומתרחש כל הזמן ואין לנו את כל הכלים כדי לשלוט בו.

צריך גם להיזהר בשאלה מה אנחנו מגדירים מורשת. בסוף מה שהוא מורשת לאחד, יכול להיות הדחקה והדרה של אחר.

שמחה רנד:

אנחנו בחברא קדישא אחראים על בתי עלמין בעיר שמאד משמעותיים למורשת העירונית. בבית העלמין בטרומפלדור יש הנכחה מדהימה של המורשת העירונית – ראשי העיר, גדולי התרבות ועוד.

בבית העלמין העתיק של יפו – הישוב היהודי הותיק.

בנחלת יצחק – המון סיפורי מורשת, והוא לא מספיק מוכר.

בית העלמין בקרית שאול – חלקת חסידי אומות עולם ועוד.

חיים גורן, סגן ראש העירייה
חבר מועצת העיר תל אביב יפו
יו"ר סיעת "מאמינים"

צריך חשיבה משותפת כיצד להביא את המקומות האלו לידי ביטוי ולשלב אותם בתכנית הפעולה העירונית. צריך גם לחשוב על אתגרים טכניים, כגון חניה לאוטובוסים וכדומה.

שרי ישראל:

מצטרפת לכל הנאמר, אנחנו בתחילת הדרך וצריכים עוד לעשות חשיבה רבה בנושא. מזכירה גם שיש מקומות שהיו ואינם, וצריך לחשוב איך משמרים סיפור של מקום שכבר לא קיים.

סיכום יו"ר הועדה חיים גורן:

מודה לכולם על ההשתתפות ועל החשיבה. אנחנו אכן בתחילת הדרך ויש לנו עוד הרבה עבודה לעשות. בחודשים הקרובים נכנס את הועדה שוב וננסה להגיע עם כמה הצעות פרקטיות כיצד להתקדם, אשמח לקבל מכם הצעות ורעיונות במהלך הדרך.

בברכה,

חיים גורן

סגן ראש העירייה

יו"ר הועדה לקידום המורשת העירונית